

Ixa Ordoñez Iratzoki

*Baztan,
Nafarroa
(1952)*

Aurkibidea

Biografia

Zintak

BAZ-032

- **Proiektua:** Euskararen biziberritzea Bortzirietan 1970-1990
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larretxea Agirre, Ainhoa

- **Data:** 2023-03-23
- **Iraupena:** 27 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Larretxea Agirre, Ainhua

Pasarteak

1. Ixaren aurkezpena

- **Erref:** BAZ-032/001
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ixa beratarra da eta etxean ikasi zuen euskara. Ama euskalduna zen, Berako baserri batekoa, eta aita erdalduna. Halere, etxean beti euskaraz aritzen ziren.

2. 70eko hamarkadan, Bera erdalduna

- **Erref:** BAZ-032/002
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:00:27. **Bukatu:** 00:01:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

70eko hamarkadan, Bera hagitz erdalduna zen. Haur gehienak mojen eskolarat joaten ziren.

3. Euskara ezjakin eta baserritarrena

- **Erref:** BAZ-032/003
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:01:06. **Bukatu:** 00:01:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Baserritarrek euskaraz jakin arren, ez zuten beraien seme-alabek euskaraz aritzea nahi izaten; erdaraz ongi ikastea nahi zuten. Kultura guzia erdaratik heldu zen, beraz, euskaraz egiten zuena ezjakintasun eta baserri-munduarekin lotzen zen.

4. Euskararen aldeko mugimenduko taldea

- **Erref:** BAZ-032/004
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:01:43. **Bukatu:** 00:02:10

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Ixak 20 urte zituelarik, euskararen aldeko taldetxo bat elkartzen hasi ziren. Barojaren omenaldia antolatu zuten, baita ikastolaren proiektua lantzen hasi ere.

5. Barojaren omenaldia

- **Erref:** BAZ-032/005
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:02:10. **Bukatu:** 00:03:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Kultura » Dantza
- Aisia » Kultura » Beste adierazbide batzuk
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Barojaren omenaldirako, Josu Goiaren etxean elkartzen hasi ziren; barojatarrek ere aunitz lagundu zuten. Arte erakusketa bat antolatu zuten, kontzertuak, Euskal Herriko dantza taldeak joan ziren, hitzaldiak izan ziren... Iraultza ttiki bat izan zen.

6. “La leyenda de Jaun de Alzate” euskaraz

- **Erref:** BAZ-032/006
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:03:53. **Bukatu:** 00:04:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Omenaldian, antzerki talde batek “La leyenda de Jaun de Alzate” euskaraz antzeztu zuen.

7. Omenaldia, inflexio puntu

- **Erref:** BAZ-032/007
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:04:23. **Bukatu:** 00:04:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Omenaldia inflexio puntu gisakoa izan zen.

8. Ikastolaren sorrera

- **Erref:** BAZ-032/008
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:04:53. **Bukatu:** 00:06:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Omenaldiaren ondotik, ikastolaren ideia lantzen hasi ziren. Horretarako, lesakarrekin elkartu ziren; normalean Josu Goiaren etxean biltzen ziren. Taldean nor ziren aipatzen du Ixak. San Fermin ikastolakoekin ere paratu ziren harremanetan.

9. Ikastolaren aldeko hitzaldia

- **Erref:** BAZ-032/009
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:06:42. **Bukatu:** 00:07:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolaren proiektuaren alde, hitzaldi bat antolatu zuten. Garaikoetxeak eta San Fermin ikastolako zuzendari Atxak eman zuten hitzaldia. Horrat, gurasoak gonbidatu zituzten. Iruñeko poliziak agertu ziren mintzaldian; halere, ez zen deus gertatu.

10. Gurasoak konbentzitzen

- **Erref:** BAZ-032/010
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:07:31. **Bukatu:** 00:08:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolaren proiektuan, lehenbiziko lana gurasoekin lanketa egitea izan zen: haiek konbentzitzeko etxez etxe joan ziren.

11. Lehenbiziko irakaslea eta egoitza

- **Erref:** BAZ-032/011
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:08:11. **Bukatu:** 00:09:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Irakaslea harrapatzeko prozesua zaila izan zen, ez baitzegoen irakasle euskaldunik. Berruetako Pili Gartxitorena izan zen lehenbizikoa. Gurasoak kontent ziren berarekin, eta hori garrantzitsua izan zen. Elizak ere proiektuaren alde egin zuen, eta beraien bidez, eskola zaharra zenaren egoitza lortu eta auzolanean moldatu zuten lekua. Ondotik, Elizak Lagun Etxea izeneko etxean solairu bat utzi zion ikastolari, eskolak han emateko.

12. Ikastolaren finantzazioa

- **Erref:** BAZ-032/012
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:09:44. **Bukatu:** 00:10:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastola finantzatzeko, Diputazioko diru-laguntzaz gain, ostatua antolatzen zuten herriko bestetan.

13. Bortzirietako ikastolen arteko harremana

- **Erref:** BAZ-032/013
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:10:12. **Bukatu:** 00:10:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Bera eta Lesakako ikastolak elkarrekin hasi ziren, eta harreman handia zuten. Gero, Etxalar, Igantzi eta Arantzako ikastolak sortu zirelarik, Bortzirietako ikastoletako irakasleak elkartu eta programazioa elkarrekin egiten zuten.

14. Ikastolako materiala

- **Erref:** BAZ-032/014
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 00:10:55. **Bukatu:** 00:11:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Pedagogikoki hagitz ezberdina zen ikastola. Aranibar ahizpek Irungo ikastolan egiten zutenez lan, handik ekartzen zuten materiala. Garai hartan ez zegoen euskarazko testulibururik eta dena itzuli behar izaten zuten.

15. Hainbat jarduera ikastolan

- **Erref:** BAZ-032/015
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:11:21. **Bukatu:** 00:12:04

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Gurasoak kontent ziren ikastolarekin. Hainbat jarduera egiten zituzten: kanpaldietara joan, mendira, udalekuetara... Eskola tradizionalak ez zuen halakorik egiten.

16. Ikastolaren legalizazioa

- **Erref:** BAZ-032/016
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:12:04. **Bukatu:** 00:13:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolaren legalizazioa ekonomikoki aunitz nabaritu zen. Horren aitzinetik, urtero joan behar izaten ziren diputaziora dirua eskatzera. Legalizazioa baino lehen, ikastolako ikasleak San Fermin ikastolako ikasle bezala matrikulatzen ziren.

17. Ixaren lana ikastolan

- **Erref:** BAZ-032/017
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:13:21. **Bukatu:** 00:13:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ixa ikastolako juntan egon zen urte luzez, lehendakari izan zen eta kontuak ere eramaten zituen.

18. 1983ko Nafarroa Oinez

- **Erref:** BAZ-032/018
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:13:55. **Bukatu:** 00:14:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

1983ko Nafarroa Oinezen Ixa antolakuntzan aritu zen. Ekonomikoki bulkada handia eman zion ikastolari besta hark.

19. Auzolana

- **Erref:** BAZ-032/019

- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:14:46. **Bukatu:** 00:15:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Beti izaten zituzten zailtasunak ikastolan, baina auzolanean moldatzen zituzten. Adibidez, egoitza zaharrak lortzen zituzten beti, eta auzolanean moldatzen zuten dena.

20. Herriko giroa euskaldunagoa

- **Erref:** BAZ-032/020
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:15:42. **Bukatu:** 00:16:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Ikastolako haurrak euskaraz aritzen ziren kalean, eta horrek giroa euskaldundu zuen. Horri Frankoren heriotza eta euskararen alde sumatzen zen giroa gehitu

21. D eredua eskola publikoan

- **Erref:** BAZ-032/021
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:16:10. **Bukatu:** 00:16:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Eskola publikoak D eredua txertatu zuen, hein batean, ikastolak izan zuen arrakastagatik eta herriaren presioagatik.

22. Gau-eskolak

- **Erref:** BAZ-032/022
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:16:46. **Bukatu:** 00:17:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Ikastolaren bueltan aritzen zirenak, hurrez gain, gurasoek ere euskaraz ikastea komeni zela pentsatu zuten. Hala, herriko etxean hasi ziren gau

eskolak ematen. Bertan, lxa aritu zen irakasle, nahiz eta bera euskara-irakasle ez izan eta alfabetatua ez egon.

23. Alfabetatu gabeko irakasleak gau eskoletan

- **Erref:** BAZ-032/024
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:17:38. **Bukatu:** 00:18:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Hasieran, gau eskoletan aritzen ziren irakasle batzuk ez zeuden alfabetatuak. Aranibar ahizpak, aldiz, horiek bai, irakasleak ziren eta alfabetatuak ziren.

24. Gau-eskolei buruz

- **Erref:** BAZ-032/025
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:18:19. **Bukatu:** 00:19:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Gau-eskoletako ikasleak gurasoak eta gazteak izaten ziren. Liburu bat zegoen euskara ikasteko, bakarra: "Euskara, hire laguna". Kantak ere erabiltzen zituzten. Polizia sekreta bat joaten zen gau eskoletara. Gau eskolek harrera ona izan zuten: 3-4 klase zituzten eta 15 bat ikasle.

25. Gure Txokoako ipuin lehiaketa

- **Erref:** BAZ-032/028
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:20:10. **Bukatu:** 00:21:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Garai hartan, Gure Txokoak euskarazko ipuin lehiaketa antolatzen zuen urtero haurrentzat.

26. Udalaren laguntza ikastolari

- **Erref:** BAZ-032/029
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:21:11. **Bukatu:** 00:21:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Udalak ere ikastola lagundu zuen; Altzateko lokalaren zesia egin zion.

27. Euskararen aldeko mugimendua

- **Erref:** BAZ-032/030
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:21:55. **Bukatu:** 00:23:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Euskararen aldeko mugimendua ikastolaren bueltan aritzen zirenek osatzen zuten. Garai hartan Bera herri hagitz erdalduna zen; segur aski, muga egoteak bazuen eragina.

28. Militantzia

- **Erref:** BAZ-032/031
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:23:10. **Bukatu:** 00:23:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Garai haietako oroitzapen ona du Ixak; intentsitate handiarekin bizi zuten egiten zutena, militantzia zen.

29. Balorazioa

- **Erref:** BAZ-032/032
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:23:45. **Bukatu:** 00:24:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Egindako lanaren balorazioa egiten du Ixak.

30. Euskarazko kontzertuak

- **Erref:** BAZ-032/035
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:24:57. **Bukatu:** 00:26:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Kontzertu euskaldunak antolatzen zituzten, eta garai hartan, gauza berria zen hori. Antolatu zuten lehenbiziko kontzertua, herriko etxeko plazan izan zen, eta Nestor Basterretxearengana joan ziren kartela egiteko eskatzera. Hark kartela debalde egin zien.

31. Aldaketa

- **Erref:** BAZ-032/036
- **Iraupena:** 0:00:12. **Hasi:** 00:26:48. **Bukatu:** 00:27:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gauzak aldatu egin dira

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-03

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com